

ארוחת הערב

מאת: קלאריס ליספקטור
הסיפור מתוך הספר "קשרי משפחה" הספרייה החדשה
מפורטוגזית: מרים טבעון

הוא נכנס למסעדה מאוחר. ודאי עסק עד עכשיו בעסקים חשובים. נראה כבן שישים, היה גבוה, בעל גוף, שיערו שיבה, גבותיו סמיכות וידיו מביעות און. על אחת מאצבעותיו טבעת חוסנו. הוא התיישב רחב ומוצק.

הוא נעלם משדה ראייתי, ובעודי אוכל שבתי והתבוננתי באשה הרזה עם הכובע. היא צחקה בפה מלא ועיניה הכהות זהרו. ברגע שנשאתי את המזלג אל פי, הסתכלתי עליו. הוא ישב שם בעיניים עצומות, לעס את הלחם במרץ ובמִכְנִיּוֹת, שני אגרופיו קמוצים על השולחן. המשכתי לאכול ולהסתכל. המלצר ערך את המנות על המפה. אבל הזקן הוסיף לשבת בעיניים עצומות. בשל תנועה נמרצת במיוחד של המלצר הוא פקח אותן בפתאומיות כזאת, שהתנועה נמסרה לידיים הגדולות, ומזלג נפל. המלצר לחש מלים אדיבות והתכופף להרים אותו; הוא לא ענה. כי עכשיו, כשהוא ער, הוא הופך לפתע את הבשר מצד לצד, בוחן אותו בתקיפות, וקצה לשונו מבצבץ – הוא מישש את הסטייק בגב המזלג, כמעט הריח אותו, וכבר הניע את פיו מראש. והתחיל לחתוך אותו בתנועה נמרצת מיותרת של הגוף כילו. בתוך זמן קצר נשא נתח לגובה מסוים של פניו, וכאילו היה עליו לתפוס אותו במעופו, חטף אותו לתוך פיו בתנופת ראש. טמנתי את מבטי בצלחת. כששבתי ונעצתי בו מבט, הוא היה שקוע ראשו ורובו בחדוות הארוחה, לעט בפה פתוח, העביר את לשונו על פני שיניו, מבטו נעוץ באור שבתקרה. אני כבר עמדתי לשוב ולחתוך את הבשר, כשראיתי שהוא נעצר לגמרי. וממש כאילו לא יכול היה לשאת עוד – מה? -- הוא ממהר לתפוס

את המפית ולוחץ אותה על ארובות עיניו בידיו השעירות. נעצרת דרוך. גופו נשם בכבדות, גדל. בסוף הוא מסלק את המפית מעיניו ובוהה ממרחקים. הוא נושם, פוקח ועוצם את עפעפיו בהפרזה, מקנח את עיניו בזהירות ולועס לאט את שארית המזון שעדיין בפיו.

אבל כעבור שנייה הוא מאושש ונוקשה, אוסף מלוא המזלג סלט בכל גופו ואוכל רכון, סנטרו פעיל, השמן מלחלח את שפתיו. הוא מפסיק לרגע, שב ומקנח את עיניו, מטלטל את ראשו בקיצור – ועוד מזלג חסה עם בשר נחטפים באוויר. הוא אומר למלצר שעובר:

– זה לא היין שביקשתי.

הקול שציפיתי ממנו: קול שאין שום אפשרות לערער עליו, ועל פיו הבנתי שלעולם לא יוכלו לעשות משהו למענו. אלא לציית לו.

המלצר התרחק בנימוס עם הבקבוק ביד.

אבל הנה שב הזקן וקופא על מקומו, כאילו חזהו התכווץ ונחסם. אוננו העז מיטלטל כלוא. הוא מחכה. עד שדומה כי הרעב תוקף אותו והוא שב ללעוס בתיאבון, בגבות מכווצות. עכשיו אני אכלתי לאט, חש בחילה קלה, לא ידעתי ממה, משתתף במשהו, לא ידעתי במה. לפתע הריהו נרעד כולו, נושא את המפית אל עיניו ולוחץ עליהן בפראות שריתקה אותי... אני מניח במחווה של נחישות את המזלג בצלחת, אני עצמי חש תעוקה בלתי נסבלת בגרון, זועם, שבור בהכנעה. אבל לא זמן רב לחץ הזקן את המפית על עיניו. הפעם, כשהוא מסיר אותה בלי להיחפז, אישוניו רכים ועייפים עד מאוד, ולפני שהוא ניגב – ראיתי. ראיתי את הדמעה.

אני גוחן על הבשר, אכור. כשבסופו של דבר אני מצליח להישיר אליו מבט ממעמקי פני החיבורים, אני רואה שגם הוא גחן, מרפקיו נשענים על השולחן וראשו בין כפות ידיו. והוא ממש לא היה יכול לשאת עוד. גבותיו העבות היו צמודות. מן הסתם נעצר המזון מעט מתחת לגרגרתו מעוצמת הרגש, כי כשהצליח להמשיך, הוא עשה תנועה נוראה של מאמץ כדי לבלוע, והעביר את המפית על מצחו. אני לא יכולתי יותר, הבשר בצלחתי היה נא, אני פשוט לא יכולתי יותר.

אבל הוא – הוא אכל.

המלצר הביא את הבקבוק בתוך דלי לקרח. שמתי לב לכל דבר, כבר בלי הבחנה: הבקבוק היה אחר, המלצר בסמוקינג, האור אפך בהילה את הראש החסון של פלוטון, שהתנועע עכשיו בסקרנות, רעבתן וקשוב. לרגע מסתיר המלצר מעיני את הזקן ואני רואה רק את הכנפיים השחורות של הסמוקינג: הוא התעופף על פני השולחן, מזג יין אדום לגביע והמתין בעיניים חמות – כי אין ספק שיושב כאן אדון שנותן תִּשְׁר נכבד, אחד הזקנים האלה שעדיין נמצאים במרכז העולם והעוצמה. הזקן שהאדיר לגם לגימה בביטחון, העמיד את הגביע ותהה במרירות על הטעם שבפיו. הוא מיצמץ בשפתיו, ציקצק בלשונו בסלידה, כאומר שמה שטוב הוא בלתי נסבל. אני חיכיתי, המלצר חיכה, שנינו גחנו מתוחים. לבסוף העווה העוויה של אישור. המלצר הרכין ראש זורח, אסיר תודה להכרת הטובה, והסתלק כפוף, ואני נשמתי בהקלה.

עכשיו מהל את הבשר בלגימות יין בפיו הגדול, ושיניו התותבות לעסו בכבדות, בשעה שאני ארבתי לו לשווא. דבר לא אירע עוד. המסעדה נראתה קורנת עוצמה כפולה-דומכופלת לצלילי נקישות הכוסות וכלי האוכל; בכותרתו הבורקת הקשיחה של החדר גבהו הלחישות ושככו בגל ענוג, האשה בכובע הגדול חייכה בעיניים עצומות-למחצה, כל-כך רזה ויפה, המלצר מזג לאיטו את היין לכוס. אבל הנה הוא עושה תנועה.

בכף ידו הכבדה והשעירה, שקוויה נחרצו בפטאליות, הוא מחנה מחנה של מחשבה. הוא מביע במימיקה כמיטב יכולתו, ואני, אני איני מבין. וכאילו אינו יכול לשאת עוד – הוא שומט את המזלג לצלחת. הפעם נתפסתי, זקן. הוא מתנשם, מחוסל, מרעיש. אז הוא לוקח את כוס היין ושותה בעיניים עצומות, בתחייה קולנית. עיני צורבות והבהירות עזה, עיקשת. אני נתקף בהתרוממות-הנפש המתנשפת של הבחילה. הכל נראה לי גדול ומסוכן. האשה הרזה, שיופיה מפליג והולך, רועדת חמורת-סבר בין האורות.

הוא גמר. פניו מתרוקנות מהבעה. הוא עוצם את עיניו, מרפה את לסתותיו. אני מנסה לנצל את הרגע הזה, כשאין לו עוד פניו שלו, כדי לראות סוף סוף. אך לשווא. הדמות הגדולה שאני רואה אינה מופרת, היא מלכותית, אכזרית ועיוורת. מה שאני רוצה להביט בו ישירות, בשל כוחו הכביר של הקשיש, אינו קיים ברגע זה. הוא אינו רוצה. מגיע הקינוח, פודינג דליל, ואני מופתע מהבחירה הֶקְנָנְטִית. הוא אוכל לאט, ממלא כף ומתבונן בנוזל הדביק הניגר. הוא בולע הכל, אבל מעווה את פרצופו, ומוגדל, שבע, הוא מרחיק את הצלחת. ואז, אחרי שכבר פג הרעב, הסוס הגדול משעיין את ראשו על ידו. מופיע הסימן הראשון הברור יותר. זולל הילדים הזקן צולל למצולות מחשבותיו. חיזור אני רואה אותו נושא את המפית אל פיו. אני מדמה לשמוע התייפחות. שנינו שותקים במרכז האולם. אולי אכל מהר מדי. כי למרות הכל, לא איבדת את התיאבון, מה! עקצתי אותו באירוניה, בכעס ובתשישות. אבל הוא התמוטט לעיני כל. עכשיו תווי פניו נפולים וטרופים, והוא מטלטל את ראשו מצד לצד, מצד לצד, ואינו מתאפק עוד, בפה קפוץ, בעיניים עצומות, הוא מתערסל – האב הקדמון בכה בתוך תוכו. הזעם חנק אותי. ראיתי אותו מרכיב את משקפיו ומזקין בשנים רבות. בעודו מונה את העודף, הוא מקיש בשיניו ומבליט את סנטרו, מתמסר לרגע לנועם הזקנה. אני עצמי כל-כך התרכזתי בו, עד שלא ראיתי אותו מוציא את הכסף לשלם, גם לא בודק את החשבון, ולא הבחנתי בשובו של המלצר עם העודף. בסוף הוריד את המשקפיים, נקש בשיניו, קינח את עיניו בהעוויות מיותרות וכאובות. הוא העביר את כף ידו המרובעת על שערתיו הלבנות, החליק אותן בעוצמה. הוא קם נתמך בקצה השולחן בידיו החזקות. והנה, לאתר שהשתחרר מהתמיכה, הוא נראה חלש יותר, אם כי עדיין עצום ועדיין מסוגל לנעוץ פגיון בכל אחד מאיתנו. בלי שאוכל לעשות משהו, הוא חובש את כובעו ומלטף את העניבה לפני הראי. הוא חוצה את המראה המאיר של האולם, ונעלם. אבל אני עדיין אדם.

כשבגדו בי או רצחו אותי, כשמישהו הסתלק לתמיד, או שאיבדתי את הדבר הטוב ביותר שנותר לי, או כשנודע לי שאמות – אני איני אוכל. עדיין איני אותה עוצמה, אותו מבנה, אותה חורבה. אני הודף את הצלחת, דוחה את הבשר, על הדם.